

فناوری اطلاعات
(مهارت های هفت گانه ICDL)

مدرسان شریف

فصل اول

«مفاهیم پایه فناوری اطلاعات»

یک کامپیوتر از نظر ساختار داخلی دارای قطعات سخت‌افزاری و برنامه‌های نرم‌افزاری است. سخت‌افزار شامل واحد پردازش مرکزی، سیستم حافظه و قطعات جانبی می‌شود.

واحد پردازش مرکزی همان CPU کامپیوتر است که مسئول پردازش اطلاعات و کنترل فعالیت قطعات است و سیستم حافظه در برگیرنده حافظه‌های اصلی و جانبی است. حافظه‌های اصلی در راه‌اندازی اولیه سیستم و انجام محاسبات کامپیوتری به CPU کمک می‌کنند و حافظه‌های جانبی برای ذخیره دائمی اطلاعات بکار می‌روند. حافظه‌های دیگری نظیر Cache (کش) و Register (ثبات) هم در کنار CPU وجود دارند که سرعت اجرای برنامه‌ها را افزایش می‌دهند:

حافظه‌های اصلی:

۱- RAM: حافظه با دسترسی تصادفی جهت کمک به اجرای برنامه‌ها در CPU

۲- ROM: حافظه فقط خواندنی جهت راه‌اندازی اولیه کامپیوتر

سایر حافظه‌ها: ۱- رجیستر (Register)، ۲- کش (Cache)

انواع RAM: ۱- S RAM (استاتیک)، ۲- D RAM (داینامیک)

انواع ROM:

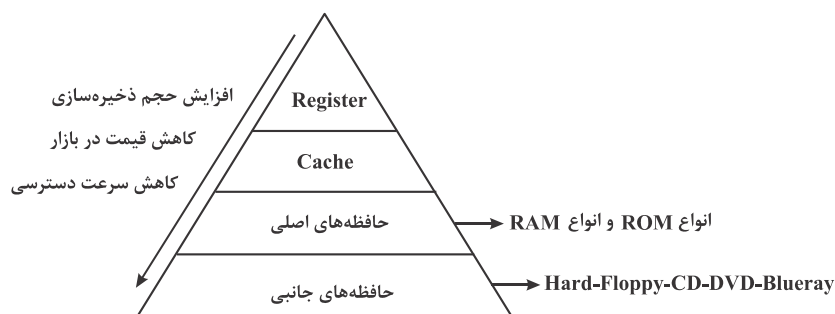
۱- P ROM (قابل برنامه‌ریزی)

۲- EP ROM (قابل برنامه‌ریزی و پاک کردن)

۳- EEPROM (قابل برنامه‌ریزی و پاک کردن متعدد)

توجه به این نکته ضروری است که کارایی سیستم به قدرت و سرعت CPU و تکنولوژی و حجم حافظه‌های اصلی، کش و رجیستر مرتبط است.

مقایسه حافظه‌ها از نظر سرعت و حجم و قیمت:

حافظه‌های Register و Cache و RAM فرار و حافظه‌های ROM و حافظه‌های جانبی غیرفرار هستند. فرار بودن حافظه به معنی از بین رفتن اطلاعات آن با قطع برق است.

انواع حافظه جانبی:

۱- دیسک نرم (Floppy): حجم ذخیره‌سازی کم در حد ۴۴MB / ۱ با اندازه‌های ۸ و ۵/۲۵ و ۳/۵ اینچ

۲- دیسک سخت (Hard): حجم ذخیره‌سازی بالا در حد چند TB با اندازه تقریبی ۳ تا ۶ اینچ

۳- دیسک نوری (Blue ray – DVD – CD): حجم ذخیره‌سازی متوسط در حد چند GB با قطر ۱۲ سانتی‌متر

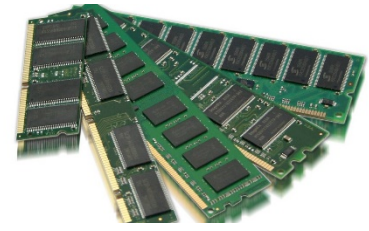
شکل زیر یک نمونه از CPU و انواع حافظه را نشان می‌دهد (رجیسترها داخل CPU هستند):

CPU

Cache

RAM

ROM

Floppy

CD/ DVD

Blueray

Hard

قطعات جانبی کامپیوتر بسیار متنوع و دارای کاربردهای گوناگون هستند. مهمترین قطعه جانبی در کامپیوتر، Main board (مادربورد) است که قطعات حساس کامپیوتر مانند CPU، RAM، کارت گرافیک، اسلات‌های PCI، پورت‌های کامپیوتر، برق ورودی به کامپیوتر، پل‌های شمالی و جنوبی پردازش و ... روی آن قرار می‌گیرند. به قطعاتی که روی مادربورد سوار می‌شوند، Internal و به قطعاتی که خارج مادربورد قرار می‌گیرند، External گفته می‌شود. قطعات اکسترنال به واسطه پورت‌ها (USB و COM و LPT و ...) یا اسلات‌ها (PCI و IDE و SATA و AGP و ...) به مادربورد متصل می‌شوند. اسلات PCI به خارج کیس راه دارد اما اسلات‌های AGP و IDE و SATA داخل کیس هستند.

کاربرد پورت‌ها و اسلات‌های ذکر شده بصورت زیر است:

USB: پورت اتصال عمومی Data

COM: پورت اتصال موس و صفحه کلید و سایر قطعات مشابه بصورت سریال

LPT: پورت اتصال پرینتر و سایر قطعات مشابه بصورت موازی

PCI: اسلات اتصال عمومی قطعات مانند کارت شبکه

IDE و SATA: اسلات اتصال هاردهای IDE یا SATA

AGP: اسلات اتصال کارت گرافیک

شکل انواع پورت‌ها و اسلات‌ها بصورت زیر است:

پورت USB

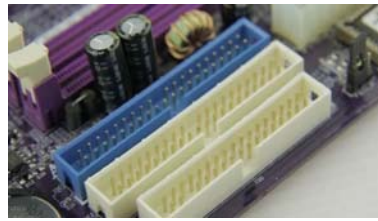
پورت Com

پورت LPT

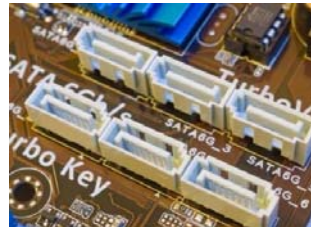
اسلات PCI

اسلات IDE

اسلات SATA

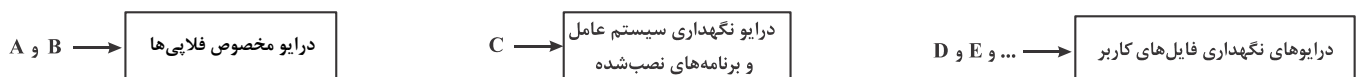

اسلات AGP

بطور کلی یک کامپیوتر دارای قطعات جانبی زیر می‌باشد:

- کارت‌های جانبی (کارت گرافیک - کارت شبکه - کارت مودم - کارت TV - کارت Capture ...)
- صفحه کلید یا Keyboard سیم‌دار یا بی‌سیم
- موس (Mouse) سیم‌دار یا بی‌سیم
- کیس (Case) جهت نگهداری مادربرد و قطعات Internal
- برق یا Power جهت تأمین برق کامپیوتر
- انواع چاپگر یا Printer (لیزری - جوهرافشان - سوزنی - ...)
- فن (Fan) جهت خنک کردن قطعات داخلی کیس
- مادربرد (Mainboard) و قطعات Internal متصل به آن شامل CPU و RAM و ...
- حافظه‌های جانبی (Hard - Floppy - CD - DVD - Blue ray - ...)
- نمایشگر (Monitor) در انواع مختلف مانند CRT - LCD - LED - ...

نرم‌افزارهای کامپیوتری به دو دسته سیستمی (سیستم عامل) و کاربردی (عمومی) تقسیم می‌شوند. تمام نرم‌افزارها درون هارد کامپیوتر نگهداری شده و در درایوهای مختلف آن دسته‌بندی می‌شوند. در سیستم عامل ویندوز نام‌گذاری درایوها بصورت زیر است:

سیستم عامل‌ها وظیفه مدیریت اجرای سایر برنامه‌های کاربردی را به‌عهده دارند و دارای طیف بسیار وسیعی هستند (ویندوزها - لینوکس‌ها - DOS - MACOS - unix - ...):

انواع ویندوز (Windows): Vista, 10, 8, 7, XP, ME, NT, 98, 95

انواع لینوکس (Linux): Red hat, Ubuntu, Centos, Fedora

فایل‌های کاربر به دو شکل اجرایی یا غیراجرایی هستند. تنها فایل‌های اجرایی قابل پردازش و اجرا توسط CPU هستند. هر فایل دارای یک نام و یک پسوند است که با نقطه از هم جدا می‌شوند (پسوند نام). پسوندها معمولاً ۴ حرف یا کمتر هستند که رایج‌ترین آن‌ها، ۳ حرفی است. برخی پسوندهای اجرایی عبارتند از:

- (تصاویر) JPG - (متن فقط خواندنی) PDF - (نرم‌افزار Power point) PPT - (نرم‌افزار Excel) XLS - (نرم‌افزار Word) DOC (متنی) TXT - ... - (هگزادسیمال) HEX - (باینری) BIN - (نرم‌افزار Access) DBA - (صوتی) MP3 - (فشرده) RAR - (ویدیویی) MP4

یکی از مهم‌ترین اقدامات در مورد نرم‌افزارهای سیستمی یا نصب شده در کامپیوتر، قابلیت پشتیبان‌گیری (Back up) و بازیابی پشتیبان (Restore) است. این قابلیت در سیستم عامل‌ها وجود دارد و باعث می‌شود در صورت ایجاد مشکلی برای سیستم عامل یا برنامه‌های نصب شده، بتوانیم نسخه بدون مشکل را با عمل بازیابی جایگزین نسخه کنونی کنیم و بدین شکل مشکل را حل نماییم.

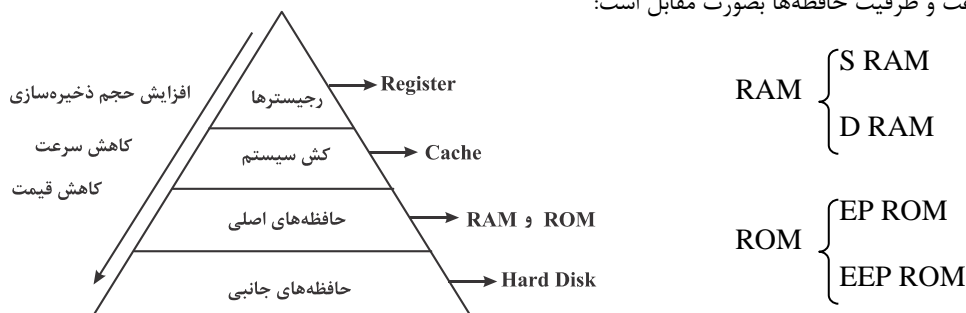
تست های طبقه بندی شده فصل اول

- ۱- نام گذاری درایوهای محلی یک کامپیوتر شخصی، به طور پیش فرض با کدام حرف شروع می شود؟
(فراگیر - اسفند - ۹۴)
A (۴) D (۳) C (۲) B (۱)
- ۲- کدام حافظه، دارای سرعت دسترسی بیشتر و ظرفیت کمتری نسبت به دیگر حافظه‌هایی است که CPU به آنها دسترسی دارد؟
(فراگیر گروه دوم - ۹۵)
ROM (۴) RAM (۳) Cache (۲) EROM (۱)
- ۳- کدام فایل را می توان جزو فایل های قابل اجرا (Executable Files) دانست؟
(فراگیر گروه دوم - ۹۵)
Filename.txt.exe (۴) Filename.txt (۳) Filename.exe.txt (۲) Filenameexe.txt (۱)
- ۴- از کار افتادن کدام سخت افزار، باعث از کار افتادن کل سیستم می شود؟
(فراگیر چهارم نوبت صبح و عصر - ۹۶)
Random Access Memory (۲) Monitor (۱)
Mouse/Keyboard (۴) Network Interface Card (۳)
- ۵- کدام مورد در خصوص واحد پردازنده مرکزی، صحیح است؟
(فراگیر چهارم نوبت صبح و عصر - ۹۶)
(۱) ارتقای آن پس از نصب بر روی برد اصلی یک سیستم، امکان پذیر نیست.
(۲) پردازنده‌هایی که دارای هسته‌های بیشتر هستند؛ همیشه سریع ترند.
(۳) قادر به اتصال به کارت شبکه برای دسترسی به اینترنت نیست.
(۴) پردازنده مرکزی برای اجرای برنامه‌ها از حافظه ROM استفاده می کند.
- ۶- کدام گزینه بیانگر ظرفیت معمولی ترین نوع فلاپی دیسک است؟
(فراگیر ششم - ۹۷)
(۱) ۱,۴۴ کیلوبایت (۲) ۱,۴۴ مگا بایت (۳) ۱,۲ گیگا بایت (۴) ۱,۲ بایت
- ۷- کدام یک از موارد زیر شامل نرم افزارهای سیستمی می باشد؟
(فراگیر ششم - ۹۷)
(۱) سیستم عامل (۲) برنامه‌های کمکی (۳) مترجم‌ها (۴) همه موارد
- ۸- کدام یک از برنامه‌های زیر جهت نسخه پشتیبان استفاده می شود؟
(فراگیر ششم - ۹۷)
Defrag (۴) Restore (۳) System tools (۲) Backup (۱)
- ۹- در کدام یک از نرم افزارهای زیر، هنگام ایجاد فایل، نام آن نیز مشخص می شود؟
(فراگیر دوم نوبت صبح - ۹۸)
Excel (۴) PowerPoint (۳) Access (۲) Word (۱)
- ۱۰- کدام یک از حافظه‌های زیر، غیر فرآر است؟
(فراگیر دوم نوبت صبح - ۹۸)
ROM (۴) DRAM (۳) SRAM (۲) Cache (۱)
- ۱۱- هر داده یا دستورالعملی که به حافظه یک کامپیوتر وارد می شود، چه نام دارد؟
(فراگیر سوم - ۹۸)
Input (۴) Output (۳) Information (۲) Storage (۱)
- ۱۲- در یک سیستم کامپیوتری، کدام یک از اجزای زیر، بر روی برد اصلی قرار نمی گیرد؟
(فراگیر سوم - ۹۸)
RAM (۴) CPU (۳) Monitor (۲) کارت گرافیکی (۱)

پاسخنامه تست‌های طبقه‌بندی شده فصل اول

۱- گزینه «۲» درایوهای A و B مخصوص فلاپی هستند و درایوهای محلی معمولاً بصورت پیش فرض با حرف C به بعد نامگذاری می‌شوند و سیستم عامل روی درایو C نصب می‌شود.

۲- گزینه «۲» هرم حافظه و روند تغییر سرعت و ظرفیت حافظه‌ها بصورت مقابل است:

۳- گزینه «۴» پسوند فایل‌های اجرایی معمولاً به صورت .Exe، .Com و .Bat است و فایل‌های .txt و .doc متنی هستند.

۴- گزینه «۲» Monitor و NIC و موس و کیبورد، برد کنترلی مجزا دارند و فعالیت آن‌ها مستقل از سیستم است اما RAM بصورت Onboard نصب می‌شود و با از کارافتادن سیستم، غیرفعال می‌شود.

۵- گزینه «۳» ارتقاء CPU همیشه مقدور است (۱). قابلیت چند هسته‌ای تنها زمانی منجر به افزایش سرعت می‌شود که برنامه در حال اجرا قابلیت موازی‌سازی داشته باشد (۲). پردازنده صرفاً اجراکننده برنامه‌های سیستمی و کاربردی است و با اینترنت ارتباط ندارد (۳). CPU ها اجرای برنامه‌ها را به کمک حافظه اصلی RAM انجام می‌دهند (۴).

۶- گزینه «۲» فلاپی دیسک‌ها در دو سایز رایج $\frac{3}{4}$ و $\frac{5}{4}$ اینچ ارائه می‌شدند که حجم ذخیره‌سازی نرمال آن‌ها $\frac{1}{4}$ و $\frac{1}{4}$ مگابایت بود.

۷- گزینه «۱» برنامه‌های کاربردی به کمک برنامه‌های سیستمی همچون سیستم عامل اجرا شده و مترجم‌ها هم نوعی برنامه کاربردی هستند.

۸- گزینه «۱»

Back up: برنامه پشتیبان‌گیری
Restore: برنامه بازیابی فایل پشتیبان
System tools: ابزارهای سیستمی
Defrag: برنامه یکپارچه‌سازی اطلاعات هارد دیسک

۹- گزینه «۲» Access نام فایل را هنگام ایجاد فایل دریافت می‌کند تا بتواند پایگاه داده را ایجاد کند و سپس امکانات مربوط به آن را از کاربر دریافت و به پایگاه داده اضافه نماید.

۱۰- گزینه «۴» SRAM و DRAM انواع RAM هستند و حافظه‌ها از نظر فرآر بودن اطلاعات بصورت زیر هستند:

Registers / Cache / RAM → فرآر

ROM / Hard Disk → غیرفرآر

۱۱- گزینه «۴»

Storage ← حافظه ذخیره‌سازی
Output ← خروجی از حافظه
Information ← اطلاعات قابل ذخیره‌سازی
Input ← ورودی به حافظه

۱۲- گزینه «۲»

کارت گرافیکی ← اسلات (onboard) AGP
CPU ← زیف (onboard) CPU
RAM ← اسلات (onboard) RAM
Monitor ← کابل (external) VGA

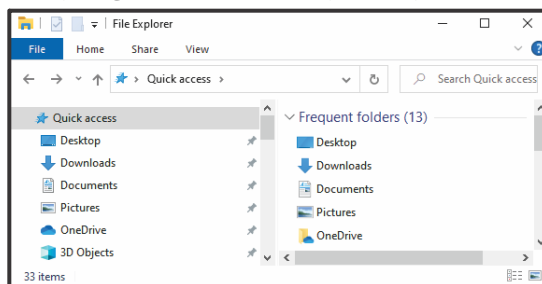
مدرسان شریف

فصل دوم

«آشنایی با Windows»

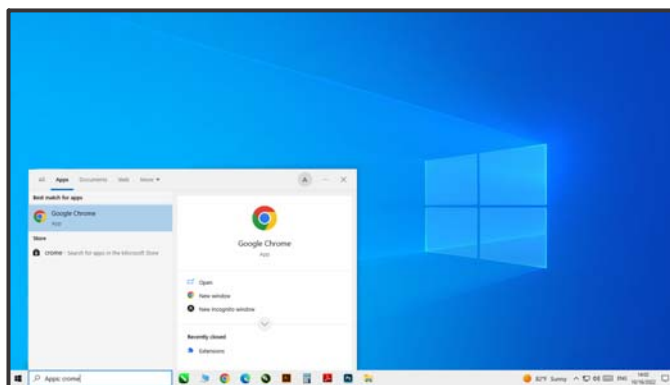
ویندوز یک سیستم عامل گرافیکی چند کاره ۳۲ یا ۶۴ بیتی است که پس از نصب، هارد کامپیوتر را درایوبندی می‌کند (A و B برای فلاپی، C برای ویندوز و فایل‌های نصبی برنامه‌ها، D به بعد برای سایر فایل‌های کاربر و آخرین درایوها برای دیسک‌های نوری و حافظه‌های جانبی نظیر فلش یا هارد اکسترنال) و مدیریت نرم‌افزارها را در کامپیوتر به عهده می‌گیرد.

مدیریت فایل‌ها در ویندوز درون صفحه‌ای به نام Windows Explorer انجام می‌شود. این صفحه شامل یک سری منوی عملیاتی، یک صفحه اصلی جهت نمایش فایل‌ها و پوشه‌ها و یک پنل جهت تسهیل دسترسی به موقعیت سلسله مراتبی فایل‌ها و پوشه‌هاست. یک خط آدرس در بالای پنجره وجود دارد که نشان می‌دهد اکنون در چه آدرسی از هارد (شامل نام درایو، نام پوشه‌های تودرتوی قبلی و نام پوشه فعلی) هستیم. به شکل زیر دقت کنید:

Windows Explorer

ویندوز یک Start menu دارد که امکانات مدیریتی برگزیده کامپیوتر را همراه با آخرین نرم‌افزارهای اجرا شده کاربر و آخرین فایل‌های رجوع شده توسط وی نمایش می‌دهد. این کار سرعت دسترسی کاربر به قسمت‌های پر مراجعه را راحت‌تر می‌کند. مهم‌ترین قسمت Start Menu، قسمت جستجوی آن است که با ورود قسمتی از نام امکانات یا نرم‌افزارهای مورد نیاز در آن، می‌توان لیستی از موارد مشابه را جستجو نمود و از این طریق بدون دانستن مکان دقیق برنامه‌ها، اقدام به اجرای آنها نمود. این قسمت قابلیت جستجو در اینترنت را ندارد. شکل زیر نمونه‌ای از این نوع جستجو در Start Menu را نشان می‌دهد:

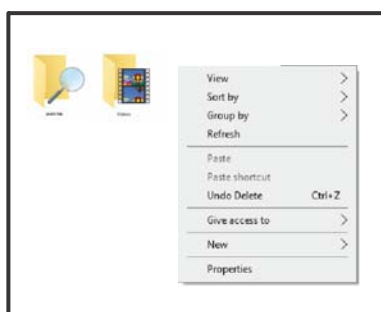
Search in start menu

هر پنجره در Windows Explorer دارای یک نوار عنوان است که از طریق آن می‌توان سایز پنجره را بصورت زیر تغییر داد:

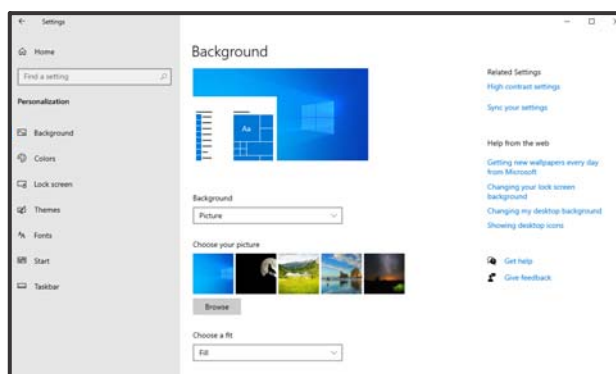
Close: (بستن صفحه) Minimizing: (پایین بردن صفحه)

Restoring Down: (بازگشت صفحه به حالت اول) Maximizing: (بزرگ کردن صفحه)

با کمک دکمه کنترلی **Alt + Space** می‌توان به منوی تغییر سایز صفحه نیز دسترسی پیدا کرد. پس از باز کردن **Windows Explorer** از طریق آیکن **My Computer** یا **This PC** در صفحه دسکتاپ، لیست درایوهای فعال نمایش داده می‌شود. با دابل کلیک روی هر درایو می‌توان فایل‌ها یا پوشه‌های داخل آن را مشاهده نمود. برای نمایش کلیه فایل‌ها و پوشه‌ها از یک تصویر کوچک بنام آیکن (**Icon**) استفاده می‌شود. حتی **Shortcut** های روی دسکتاپ سیستم هم با فرمت آیکن نمایش داده می‌شوند. با کلیک راست موس روی آیکون‌ها و یا صفحه **Windows Explorer** می‌توان به فرمت‌های مختلف منوی **Context** سیستم دسترسی پیدا نمود. این منو فعالیت‌های مجاز روی صفحه اصلی و یا فایل‌ها و پوشه‌های انتخاب شده را نشان می‌دهد. شکل زیر **Context Menu** را در دو حالت صفحه اصلی و پوشه (فایل) نشان می‌دهد.

Context Menu (Folder/File)

Context Menu (Window)

یکی از مهمترین امکانات در منوی **Context**، ایجاد **Shortcut** فایل یا پوشه در دسکتاپ است. نام این گزینه، عبارتست از:

Send to ► Desktop (create shortcut)

برای انتخاب فایل‌ها یا پوشه‌ها در **Explorer** بایستی از یکی از روش‌های زیر استفاده نماییم:

۱- انتخاب با **drag** کردن (کشیدن) موس

۲- انتخاب تک تک با دکمه **Ctrl**

۳- انتخاب یکپارچه با دکمه **shift**

برای کپی یا انتقال فایل‌ها می‌توانیم از **drag & drop** (کشیدن و رها کردن) موس استفاده نماییم و یا از دکمه‌های کنترلی **Ctrl + C** (برای **Copy**) و **Ctrl + X** (برای **Cut**) بهره بگیریم و سپس در مقصد **Ctrl + V** (Paste یا تایید کپی و انتقال) را بزنیم.

دکمه‌های میانبر (کنترلی) در ویندوز بسیار کاربردی هستند. برخی از مهم‌ترین دکمه‌های کنترلی میانبر عبارتند از:

F1 → Windows Help & Support

F2 → Rename File & Folders

F4 → Open Address Bar

F5 → Refresh Active Window

در مورد تغییر نام فایل‌ها و پوشه‌ها توجه به چند نکته ضروری است:

۱- در صورتی که به جای نام فایل یا پوشه از **Space** استفاده نماییم، به ظاهر نام آن حذف شده و نمایش داده نمی‌شود.

۲- اگر به جای نام فایل یا پوشه هیچ چیزی وارد نکنیم، پس از فشردن اینتر نام به حالت قبل بازمی‌گردد.

۳- در هر مرحله از تغییر نام در صورت فشردن **ESC**، نام به حالت قبل برمی‌گردد.

یکی از مهم‌ترین قابلیت‌های ویندوز، **Undo** (برگشت آخرین عمل به حالت قبل) و **Redo** (انجام مجدد آخرین عمل برگشت شده به حالت قبل) است. این کار به کاربر اطمینان می‌دهد که در صورت انجام اشتباه یک کار در ویندوز اشتباه خود را جبران و اثر آن را مرتفع نماید. دکمه کنترلی **Ctrl + Z** برای **Undo** و دکمه کنترلی **Ctrl + Y** برای **Redo** منظور گردیده است.

ویندوز قابلیت فشرده‌سازی اطلاعات را در اختیار کاربر قرار می‌دهد تا بتواند در فضاهای استفاده شده صرفه‌جویی نماید. علیرغم وجود نرم‌افزارهای فشرده‌سازی، این کار از طریق منوی **Context** و با انتخاب گزینه زیر نیز امکان‌پذیر است:

Send to ► Compressed (Zipped) Folder

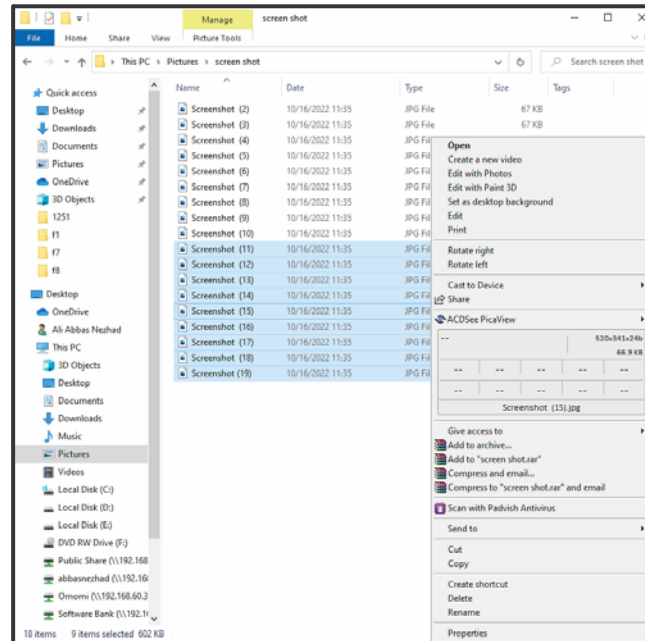
امکان نصب فونت‌ها نیز در ویندوز وجود دارد. برای نصب فونت در ویندوز می‌توان به یکی از دو روش زیر عمل نمود:

۱- انتقال فونت‌های جدید به پوشه **Fonts** در آدرس **C:\Windows**

۲- نصب تک تک فونت‌ها از طریق دکمه **Install** درون فایل

قابلیت تعریف Theme و تغییر Back ground و Screen saver از دیگر امکانات ویندوز است که برای انجام آن می‌توان از طریق گزینه Personalize در Context Menu دسکتاپ وارد تنظیمات مربوطه شد. شکل زیر شمای کلی این قسمت را نشان می‌دهد:

Personalize Setting Window

برای خروج از ویندوز گزینه‌های مختلفی وجود دارد که معانی آن‌ها بصورت زیر است:

Switch User: تغییر کاربر فعال با انتقال به صفحه کاربر جدید و بازماندن تمامی صفحات کاربر قبلی

Log Off: تغییر کاربر فعال با انتقال به صفحه کاربر جدید و بستن تمامی صفحات کاربر قبلی

Shut Down: خاموش کردن کامل سیستم پس از خروج از محیط ویندوز

حقوق اساسی

مدرسان شریف

«حقوق اساسی»

قانون اساسی بسیار مهم می‌باشد و هر ساله تعداد قابل توجهی از سوالات از این قانون مطرح می‌گردد.

اصل ۱:

حکومت ایران جمهوری اسلامی است که ملت ایران، بر اساس اعتقاد دیرینه‌اش به حکومت حق و عدل قرآن، در پی انقلاب اسلامی پیروزمند خود به رهبری مرجع عالیقدر تقلید آیت الله العظمی امام خمینی، در همه پرسی دهم و یازدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و پنجاه و هشت هجری شمسی برابر با اول و دوم جمادی‌الاولی سال یکهزار و سیصد و نود و نه هجری قمری با اکثریت ۹۸ درصدی کلیه کسانی که حق رأی داشتند، به آن رأی مثبت داد.

اصل ۲:

جمهوری اسلامی، نظامی است بر پایه ایمان به:

خدای یکتا (لا اله الا الله) و اختصاص حاکمیت و تشریح به او و لزوم تسلیم در برابر امر او. وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین. معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا. عدل خدا در خلقت و تشریح. امامت و رهبری مستمر و نقش اساسی آن در تداوم انقلاب اسلام. کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا، که از راه:

اجتهاد مستمر فقهای جامع‌الشرایط براساس کتاب و سنت معصومین سلام الله علیهم اجمعین. استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها. نفی هر گونه ستمگری و ستم‌کشی و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری. قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین می‌کند.

کلمه مثال ۱: در قانون اساسی ایران، از کدام یک از موارد زیر به عنوان روشی برای تأمین قسط، عدل، استقلال و همبستگی ملی یاد شده است؟

(فراگیر هفتم گروه چهارم نوبت عصر - ۹۸)

- (۱) امر به معروف و نهی از منکر (۲) استفاده از علوم و فنون (۳) اسلام و نظم عمومی (۴) موازین اسلام و حقوق عمومی

پاسخ: گزینه «۳» براساس اصل دوم قانون اساسی: جمهوری اسلامی، نظامی است بر پایه ایمان به:

۱- خدای یکتا (لا اله الا الله) و اختصاص حاکمیت و تشریح به او و لزوم تسلیم در برابر امر او.

۲- وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین.

۳- معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا.

۴- عدل خدا در خلقت و تشریح.

۵- امامت و رهبری مستمر و نقش اساسی آن در تداوم انقلاب اسلامی.

۶- کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا، که از راه: الف - اجتهاد مستمر فقهای جامع‌الشرایط بر اساس کتاب و سنت معصومین سلام الله علیهم اجمعین، ب - استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها، ج - نفی هر گونه ستمگری و ستم‌کشی و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری، قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین می‌کند.

اصل ۳:

دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد:

ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی.

بالا بردن سطح آگاهی‌های عمومی در همه زمینه‌ها با استفاده صحیح از مطبوعات و رسانه‌های گروهی و وسایل دیگر.

آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح، و تسهیل و تعمیم آموزش عالی.

تقویت روح بررسی و تتبع و ابتکار در تمام زمینه‌های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تأسیس مراکز تحقیق و تشویق محققان.

طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب. محو هر گونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی. تأمین آزادی‌های سیاسی و اجتماعی در حدود قانون.

مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش. رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی. ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضروری. تقویت کامل بنیه دفاع ملی از طریق آموزش نظامی عمومی برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی و نظام اسلامی کشور. پی‌ریزی اقتصادی صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه‌های تغذیه و مسکن و کار و بهداشت و تعمیم بیمه. تأمین خودکفایی در علوم و فنون صنعت و کشاورزی و امور نظامی و ...

تأمین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضایی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون. توسعه و تحکیم برادری اسلامی و تعاون عمومی بین همه مردم. تنظیم سیاست خارجی کشور بر اساس معیارهای اسلام، تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمانان و حمایت بی‌دریغ از مستضعفان جهان.

کجه مثال ۲: تأمین رایگان کدام یک از حقوق زیر برای همه ملت، بر عهده دولت گذاشته شده است؟ (فراگیر سوم - ۹۸)

- (۱) وسایل آموزش و پرورش (۲) بهداشت و مسکن (۳) بیمه و خدمات درمانی (۴) حق دادخواهی و داشتن وکیل

پاسخ: گزینه «۱» دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد:

- ۱- ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی
 - ۲- بالا بردن سطح آگاهی‌های عمومی در همه زمینه‌ها با استفاده صحیح از مطبوعات و رسانه‌های گروهی و وسایل دیگر
 - ۳- آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح و تسهیل و تعمیم آموزش عالی
 - ۴- تقویت روح بررسی و تتبع و ابتکار در تمام زمینه‌های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تأسیس مراکز تحقیق و تشویق محققان
- ۵-

کجه مثال ۳: کدام یک از حقوق زیر در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران پیش بینی شده است؟ (فراگیر سوم - ۹۸ و گروه اول - وزارت بهداشت - ۹۹)

- (۱) آزادی بیان و مذهب (۲) دسترسی به اطلاعات (۳) تربیت بدنی رایگان (۴) محیط زیست سالم

پاسخ: گزینه «۳» مطابق بند ۳ اصل سوم قانون اساسی ایران: «دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد: ۳- آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح، و تسهیل و تعمیم آموزش عالی...»

اصل ۴:

کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر این‌ها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهاء شورای نگهبان است.

اصل ۵:

در زمان غیبت حضرت، ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه)، در جمهوری اسلامی ایران ولایت امر و امامت امت بر عهده فقیه عادل و با تقوی، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است که طبق اصل یکصد و هفتم عهده دار آن می‌گردد.

اصل ۶:

در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آراء عمومی اداره شود، از راه انتخابات: انتخاب رییس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر اینها، یا از راه همه پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می‌گردد.

اصل ۷:

طبق دستور قرآن کریم: «و امرهم شوری بینهم» و «شاورهم فی الامر»، شوراها، مجلس شورای اسلامی، شورای استان، شهرستان، شهر، محل، بخش، روستا و نظایر این‌ها از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشورند.

موارد، طرز تشکیل و حدود اختیارات و وظایف شوراها را این قانون و قوانین ناشی از آن معین می‌کند.

کجه مثال ۴: در قانون اساسی، از کدام مورد، صراحتاً به‌عنوان ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشور یاد شده است؟ (فراگیر پنجم - ۹۹)

- (۱) شورای نگهبان (۲) شوراهای شهر و روستا (۳) همه پرسی (۴) مجلس خبرگان

پاسخ: گزینه «۲» مطابق اصل ۷ قانون اساسی ایران: «طبق دستور قرآن کریم: «و امرهم شوری بینهم» و «شاورهم فی الامر»، شوراها، مجلس شورای اسلامی، شورای استان، شهرستان، شهر، محل، بخش، روستا و نظایر این‌ها از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشورند. موارد، طرز تشکیل و حدود اختیارات و وظایف شوراها را این قانون و قوانین ناشی از آن معین می‌کند.»

اصل ۸:

در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه‌ای است همگانی و متقابل بر عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت. شرایط و حدود و کیفیت آن را قانون معین می‌کند.

«و المؤمنون و المؤمنات بعضهم اولیاء بعض یأمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر».

اصل ۹:

در جمهوری اسلامی ایران، آزادی و استقلال و وحدت و تمامیت ارضی کشور از یکدیگر تفکیک ناپذیرند و حفظ آنها وظیفه دولت و آحاد ملت است. هیچ فرد یا گروه یا مقامی حق ندارد به نام استفاده از آزادی، به استقلال سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، نظامی و تمامیت ارضی ایران کمترین خدشه‌ای وارد کند و هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور آزادی‌های مشروع را، هر چند با وضع قوانین و مقررات، سلب کند.

اصل ۱۰:

از آنجا که خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزی‌های مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.

اصل ۱۱:

به حکم آیه کریمه «ان هذه امتکم امة واحدة و انا ربکم فاعبدون» همه مسلمانان یک امت‌اند و دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است سیاست کلی خود را بر پایه ائتلاف و اتحاد ملل اسلامی قرار دهد و کوشش به عمل آورد تا وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام را تحقق بخشد.

اصل ۱۲:

دین رسمی ایران، اسلام و مذهب جعفری اثنی‌عشری است و این اصل الی‌الابد غیرقابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی و زیدی دارای احترام کامل هستند و پیروان این مذاهب در انجام مراسم مذهبی، طبق فقه خودشان آزادند و در تعلیم و تربیت دینی و احوال شخصیه (ازدواج، طلاق، ارث و وصیت) و دعاوی مربوط به آن در دادگاه‌ها رسمیت دارند و در هر منطقه‌ای که پیروان هر یک از این مذاهب اکثریت داشته باشند، مقررات محلی در حدود اختیارات شوراها بر طبق آن مذهب خواهد بود، با حفظ حقوق پیروان سایر مذاهب.

اصل ۱۳: رسمیت اقلیت‌ها

ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی تنها اقلیت‌های دینی شناخته می‌شوند که در حدود قانون در انجام مراسم دینی خود آزادند و در احوال شخصیه و تعلیمات دینی بر طبق آیین خود عمل می‌کنند.

اصل ۱۴:

به حکم آیه شریفه «لا ینهاکم الله عن الدین لم یقاتلوکم فی الدین و لم یخرجوکم من ديارکم ان تبروهم و تقسطوا الیهم ان الله یحب المقسطین» دولت جمهوری اسلامی ایران و مسلمانان موظفند نسبت به افراد غیرمسلمان با اخلاق حسنه و قسط و عدل اسلامی عمل نمایند و حقوق انسانی آنان را رعایت کنند. این اصل در حق کسانی اعتبار دارد که بر ضد اسلام و جمهوری اسلامی ایران توطئه و اقدام نکنند.

اصل ۱۵:

زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی باید با این زبان و خط باشد، ولی استفاده از زبان‌های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه‌های گروهی و تدریس ادبیات آن‌ها در مدارس، در کنار زبان فارسی آزاد است.

اصل ۱۶:

از آنجا که زبان قرآن و علوم و معارف اسلامی عربی است و ادبیات فارسی کاملاً با آن آمیخته است این زبان باید پس از دوره ابتدایی تا پایان دوره متوسطه در همه کلاس‌ها و در همه رشته‌ها تدریس شود.

اصل ۱۷:

مبدأ تاریخ رسمی کشور هجرت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) است و تاریخ هجری شمسی و هجری قمری هر دو معتبر است، اما مبنای کار ادارات دولتی هجری شمسی است. تعطیل رسمی هفتگی روز جمعه است.

اصل ۱۸: پرچم

پرچم رسمی ایران به رنگ‌های سبز و سفید و سرخ با علامت مخصوص جمهوری اسلامی و شعار «الله اکبر» است.

اصل ۱۹: برابری قومی

مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند این‌ها سبب امتیاز نخواهد بود.

حقوق زنان

اصل ۲۰: همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.

اصل ۲۱:

دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید و امور زیر را انجام دهد: ایجاد زمینه‌های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیای حقوق مادی و معنوی او. حمایت مادران، بخصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند و حمایت از کودکان بی‌سرپرست.